

innovatief

De kunst van het kijken: een verrijking voor de zorg



In de workshop 'De kracht van kunst in de palliatieve zorg' "keek" Julie Rodeyns "samen" met een tiental zorgverleners uit de palliatieve zorg naar een doek van de Mexicaanse kunstenares Frida Kahlo. Een buitenbeentje in de workshops en leervormen in het congres, maar één die voor alle aanwezigen een zeer bijzondere ervaring was.

Wat als een wekelijks museumbezoek een vast onderdeel van een opleiding geneeskunde wordt? In onder andere de VS, Italië en Ierland is het aan sommige universiteiten helemaal ingeburgerd. Ook in Nederland werkte het MC Erasmus samen met Museum Boymans-Vanbeuningen (Rotterdam) recent een project uit voor tweedejaars-geneeskundestudenten ("de kunst van het kijken"). Een gespreksleider nodigt er artsen in spe uit om aandachtig naar een kunstwerk te kijken en samen een persoonlijke interpretatie te ontwikkelen.

De gebruikte gesprekstechniek, "Visual Thinking Strategies", scherpt observatievaardigheden aan, wat wetenschappelijk bewezen werd. De techniek werd in de States ontwikkeld door cognitief psychologe Abigail Housen en museumwerker Philip Yenawine. Zij merkten dat museumbezoekers erg weinig onthielden van een klassiek gegendst bezoek. Met VTS ontwikkelden ze een programma dat én leuk is én daadwerkelijk bijdraagt tot de esthetische ontwikkeling en het kritisch kijken naar en denken over kunst.

Hoewel VTS dus niet specifiek voor het medische milieu is ontwikkeld, werd het er wel snel opgepikt. Er zijn dan ook belangrijke parallellen tussen hoe je bij VTS samen zoekt om een kunstwerk in zijn ambiguïteit te vatten en omschrijven én hoe je als arts een diagnose moet stellen bij een patiënt, vindt ook art educator Alexa Miller die met studenten geneeskunde van Harvard (US) werkte.

Miller: "In beide gevallen moet je erg gedetailleerde observaties maken, maar mag je niet vergeten om ook het ganse plaatje in rekening te brengen. Als we details missen, stellen we misschien een foute diagnose maar als we vergeten uit te zoomen, missen we misschien wel fundamentele aspecten over de patiënt als persoon."

Naast het aanscherpen van de blik, train je met VTS ook andere vaardigheden die belangrijk zijn voor een goede relatie tussen arts en patiënt: hoe je observaties in spreektaal te vertalen bijvoorbeeld, maar ook empathie. "In feite zouden wij als arts met hetzelfde geduld en dezelfde aandacht naar een patiënt moeten kijken -ook als die lastig is- als we hier doen naar een kunstwerk", concludeerde een deelnemer aan de workshop op het congres.

Omdat er bij kunst nooit één sluitende interpretatie is, leert VTS tot slot ook omgaan met ambiguïteit. Onzekerheid is een zeer authentiek deel van het leven. We hebben niet op alles een antwoord, kunnen uitkomsten niet voorspellen en maken mogelijk verkeerde beslissingen. Hoe meer je je hiervan bewust bent, hoe meer je objectief kijkt zonder meteen naar conclusies te springen, hoe meer je openstaat voor teamwerk en meningen van derden, hoe beter je je onzekerheid kan delen.

Wil je meer info of wil je zelf met VTS aan de slag? Erkend museum-educator en trainer Julie Rodeyns (Matchbox vzw) promoot in nauw overleg met de Amerikaanse moederorganisatie de methode Visual Thinking Strategies in België. Ze verzorgen lezingen, demonstraties en workshops en organiseren regelmatig trainingen in samenwerking met internationale senior trainers. www.matchboxvzw.be